

e-Devlet Uygulamaları-XIII

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

- › e-imza Kavramı ve Türleri
- › e-imzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

> e-imza Kavramı:

- “e-imza, nitelik olarak, kağıda basılmış evraklara atılan ıslak imza ile hukuki bakımdan aynı sonucu doğurmakta; birinin bir kağıt üzerinde olması, diğerinin de elektronik ortamda bulunması haricinde herhangi bir farklılığı bulunmamaktadır” (Örselli&Babahanoğlu, 2016,s.195).
- “e-imza kavramı yerine ‘sayısal imza’ veya ‘dijital imza’ kavramları da kullanılmakta ancak, e-imza kavramı ‘her türlü elektronik ses, sembol veya uygulamayı kapsayan ve kullanılan teknolojiden bağımsız bir terim’ olduğundan bir üst kavram olarak kabul edilmektedir” (Bensghir ve Topcan, 2010, s.5 aktaran Örselli&Babahanoğlu, 2016, s.196).

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

> e-imza Türleri:

- “e-İmzanın dört temel türünden bahsedilebilir:
  - > **Kör imza:** Bir kimsenin, bir belgeyi içeriğini görmeden ya da bilmeden imzalamasına olanak tanıyan elektronik imza protokolü;
  - > **Tuzak imza:** Bir sahtecilik sonucu atılan imzanın sahte olduğunu kanıtlamaya yarayan elektronik imza protokolü;
  - > **Vekalet imza:** Elektronik imza atacak kişiye, kendi gizli anahtarını açmadan bir başkasına imzasını kullandırma hakkı tanıyan dijital imza protokolü;
  - > **inkar edilemeyen imza:** Elektronik imzaların kopyalanmasını engellemek maksadıyla imzayı atanın rızası olmadan doğruluğu kanıtlanamayan elektronik imza protokolüne denilmektedir” (Örselli&Babahanoğlu, 2016,s.197).

e-İMZA VE TÜRKiYE UYGULAMASI

› e-imzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- Türkiye'deki e-imza çalışmaları Avrupa Birliği'nin 13 Aralık 1999 tarihinde Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi temel alınarak başlatılmıştır.
- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu ile yasal dayanağa kavuşmuştur.
- 2005 yılında yürürlüğe giren Elektronik imza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- 2005 tarihli Elektronik imza ile ilgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu:
  - › Madde 1. Amaç: Bu Kanunun amacı, elektronik imzanın hukukî ve teknik yönleri ile kullanımına ilişkin esasları düzenlemektir.
  - › Madde 2. Kapsam: Bu Kanun, elektronik imzanın hukukî yapısını, elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerini ve her alanda elektronik imzanın kullanımına ilişkin işlemleri kapsar.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-imzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

– 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu:

› Madde 3. Tanımlar: Bu Kanunda geçen;

- a) Elektronik veri: Elektronik, optik veya benzeri yollarla üretilen, taşınan veya saklanan kayıtları,
- b) Elektronik imza: Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi,
- c) imza sahibi: Elektronik imza oluşturmak amacıyla bir imza oluşturma aracını kullanan gerçek kişiyi,
- d) imza oluşturma verisi: imza sahibine ait olan, imza sahibi tarafından elektronik imza oluşturma amacıyla kullanılan ve bir eşi daha olmayan şifreler, kriptografik gizli anahtarlar gibi verileri,
- e) imza oluşturma aracı: Elektronik imza oluşturmak üzere, imza oluşturma verisini kullanan yazılım veya donanım aracını,
- f) imza doğrulama verisi: Elektronik imzayı doğrulamak için kullanılan şifreler, kriptografik açık anahtarlar gibi verileri,
- g) imza doğrulama aracı: Elektronik imzayı doğrulamak amacıyla imza doğrulama verisini kullanan yazılım veya donanım aracını,
- h) Zaman damgası: Bir elektronik verinin, üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı ve / veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulanan kaydı,
- ı) Elektronik sertifika: imza sahibinin imza doğrulama verisini ve kimlik bilgilerini birbirine bağlayan elektronik kaydı,
- j) Kurum: Telekomünikasyon Kurumunu, ifade eder.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-imzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu:
  - › *Güvenli elektronik imza*
  - › **Madde 4-** Güvenli elektronik imza;
    - a) Münhasıran imza sahibine bağlı olan,
    - b) Sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan,
    - c) Nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan,
    - d) imzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlayan, Elektronik imzadır.
  - › *Güvenli elektronik imzanın hukukî sonucu ve uygulama alanı*
  - › **Madde 5-** Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukukî sonucu doğurur. Kanunların resmî şekle veya özel bir merasime tabi tuttuğu hukukî işlemler ile banka teminat mektupları dışındaki teminat sözleşmeleri, güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilemez.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu:
  - › *Güvenli elektronik imza oluşturma araçları*
  - › **Madde 6-** Güvenli elektronik imza oluşturma araçları;
    - a) Ürettiği elektronik imza oluşturma verilerinin kendi aralarında bir eşi daha bulunmamasını,
    - b) Üzerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin araç dışına hiçbir biçimde çıkarılamamasını ve gizliliğini,
    - c) Üzerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin, üçüncü kişilerce elde edilememesini, kullanılamamasını ve elektronik imzanın sahteciliğe karşı korunmasını,
    - d) imzalanacak verinin imza sahibi dışında değiştirilememesini ve bu verinin imza sahibi tarafından imzanın oluşturulmasından önce görülebilmesini, sağlayan imza oluşturma araçlarıdır.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu:
  - › *Güvenli elektronik imza doğrulama araçları*
  - › **Madde 7-** Güvenli elektronik imza doğrulama araçları;
    - a) imzanın doğrulanması için kullanılan verileri, değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,
    - b) imza doğrulama işlemini güvenilir ve kesin bir biçimde çalıştıran ve doğrulama sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,
    - c) Gerektiğinde, imzalanmış verinin güvenilir bir biçimde gösterilmesini sağlayan,
    - d) imzanın doğrulanması için kullanılan elektronik sertifikanın doğruluğunu ve geçerliliğini güvenilir bir biçimde tespit ederek sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,
    - e) imza sahibinin kimliğini değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,
    - f) imzanın doğrulanması ile ilgili şartlara etki edecek değişikliklerin tespit edilebilmesini sağlayan, imza doğrulama araçlarıdır.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu:
- *Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı*
- **Madde 8-** Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzalarla ilgili hizmetleri sağlayan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerdir. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, Kuruma yapacağı bildirimden iki ay sonra faaliyete geçer. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı yapacağı bildirimde;
  - › a) Güvenli ürün ve sistemleri kullanmak,
  - › b) Hizmeti güvenilir bir biçimde yürütmek,
  - › c) Sertifikaların taklit ve tahrif edilmesini önlemekle ilgili her türlü tedbiri almak, ile ilgili şartları sağladığını ayrıntılı bir biçimde gösterir.
- Kurum, yukarıdaki şartlardan birinin eksikliğini veya yerine getirilmediğini tespit ederse, bu eksikliklerin giderilmesi için, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına bir ayı geçmemek üzere bir süre verir, bu süre içinde elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının faaliyetlerini durdurur. Sürenin sonunda eksikliklerin giderilmemesi halinde elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının faaliyetine son verir. Kurumun bu kararlarına karşı 19 uncu maddenin ikinci fıkrası hükümleri gereğince itiraz edilebilir.
- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerinin devamı sırasında bu maddede gösterilen şartları kaybetmeleri hâlinde de yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.
- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları, Kurumun belirleyeceği ücret alt ve üst sınırlarına uymak zorundadır.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-imzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu:
- *Nitelikli elektronik sertifika*
- **Madde 9-** Nitelikli elektronik sertifikada;
  - › a) Sertifikanın "nitelikli elektronik sertifika" olduğuna dair bir ibarenin,
  - › b) Sertifika hizmet sağlayıcısının kimlik bilgileri ve kurulduğu ülke adının,
  - › c) İmza sahibinin teşhis edilebileceği kimlik bilgilerinin,
  - › d) Elektronik imza oluşturma verisine karşılık gelen imza doğrulama verisinin,
  - › e) Sertifikanın geçerlilik süresinin başlangıç ve bitiş tarihlerinin,
  - › f) Sertifikanın seri numarasının,
  - › g) Sertifika sahibi diğer bir kişi adına hareket ediyorsa bu yetkisine ilişkin bilginin,
  - › h) Sertifika sahibi talep ederse meslekî veya diğer kişisel bilgilerinin,
  - › ı) Varsa sertifikanın kullanım şartları ve kullanılacağı işlemlerdeki maddî sınırlamalara ilişkin bilgilerin,
  - › j) Sertifika hizmet sağlayıcısının sertifikada yer alan bilgileri doğrulayan güvenli elektronik imzasının bulunması zorunludur.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu:
- *Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının yükümlülükleri*
- **Madde 10-** Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı;
  - › a) Hizmetin gerektirdiği nitelikte personel istihdam etmekle,
  - › b) (**Değişik: 14/1/2016-6661/7 md.**) Nitelikli sertifika verdiği kişilerin kimliğini resmî belgelere göre veya Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı vasıtasıyla uzaktan güvenilir bir biçimde tespit etmekle,
  - › c) Sertifika sahibinin diğer bir kişi adına hareket edebilme yetkisi, meslekî veya diğer kişisel bilgilerinin sertifikada bulunması durumunda, bu bilgileri de resmî belgelere dayandırarak güvenilir bir biçimde belirlemekle,
  - › d) İmza oluşturma verisinin sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından veya sertifika talep eden kişi tarafından sertifika hizmet sağlayıcısına ait yerlerde üretilmesi durumunda bu işlemin gizliliğini sağlamak veya sertifika hizmet sağlayıcısının sağladığı araçlarla üretilmesi durumunda, bu işlemin güvenliğini sağlamakla
  - › e) (**Değişik: 14/1/2016-6661/7 md.**) Kanunlarda öngörülen sınırlamalar saklı kalmak üzere sertifikanın kullanımına ilişkin özellikler, uyuşmazlıkların çözüm yolları ile ilgili şartlar ve güvenli elektronik imzanın elle atılan imza ile eşdeğer olduğu hakkında talep eden kişiyi sertifikanın tesliminden önce bilgilendirmekle,
  - › f) (**Değişik: 14/1/2016-6661/7 md.**) Sertifikada bulunan imza doğrulama verisine karşılık gelen imza oluşturma verisini başkasına kullanmaması konusunda, sertifika sahibini bilgilendirmekle,
  - › g) Yaptığı hizmetlere ilişkin tüm kayıtları yönetmelikle belirlenen süreyle saklamakla,
  - › h) Faaliyetine son vereceği tarihten en az üç ay önce durumu Kuruma ve elektronik sertifika sahibine bildirmekle, Yükümlüdür.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı üretilen imza oluşturma verisinin bir kopyasını alamaz veya bu veriyi saklayamaz.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu:
- **Madde 11-Nitelikli elektronik sertifikaların iptal edilmesi**
- Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı
  - › a) Nitelikli elektronik sertifika sahibinin talebi,
  - › b) Sağladığı nitelikli elektronik sertifikaya ilişkin veri tabanında bulunan bilgilerin sahteliğinin veya yanlışlığının ortaya çıkması veya bilgilerin değişmesi,
  - › c) Nitelikli elektronik sertifika sahibinin fiil ehliyetinin sınırlandırıldığının, iflâsının veya gaipliğinin ya da ölümünün öğrenilmesi,

Durumunda vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaları derhâl iptal eder.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, nitelikli elektronik sertifikaların iptal edildiği zamanın tam olarak tespit edilmesine imkân veren ve üçüncü kişilerin hızlı ve güvenli bir biçimde ulaşabileceği bir kayıt oluşturur.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, faaliyetine son vermesi ve vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaların başka bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından kullanımının sağlanamaması durumunda vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaları derhâl iptal eder.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının faaliyetine Kurum tarafından son verilmesi halinde Kurum, faaliyetine son verilen elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının vermiş olduğu nitelikli elektronik sertifikaların başka bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına devredilmesine karar verir ve durumu ilgililere duyurur.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı geçmişe yönelik olarak nitelikli elektronik sertifika iptal edemez.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

- 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu:
- *Bilgilerin korunması*
- **Madde 12-** Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı;

a) Elektronik sertifika talep eden kişiden, elektronik sertifika vermek için gerekli bilgiler hariç bilgi talep edemez ve bu bilgileri kişinin rızası dışında elde edemez,

b) Elektronik sertifika sahibinin izni olmaksızın sertifikayı üçüncü kişilerin ulaşabileceği ortamlarda bulunduramaz,

c) Elektronik sertifika talep eden kişinin yazılı rızası olmaksızın üçüncü kişilerin kişisel verileri elde etmesini engeller. Bu bilgileri sertifika sahibinin onayı olmaksızın üçüncü kişilere iletemez ve başka amaçlarla kullanamaz.

- *Hukukî sorumluluk*
- **Madde 13-** Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının, elektronik sertifika sahibine karşı sorumluluğu genel hükümlere tâbidir.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, bu Kanun veya bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik hükümlerinin ihlâli suretiyle üçüncü kişilere verdiği zararları tazminle yükümlüdür. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı kusursuzluğunu ispat ettiği takdirde tazminat ödeme yükümlülüğü doğmaz.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, söz konusu yükümlülük ihlâlinin istihdam ettiği kişilerin davranışına dayanması hâlinde de zarardan sorumlu olup, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, bu sorumluluğundan, Borçlar Kanununun 55 inci maddesinde öngörülen türden bir kurtuluş kanıtı getirerek kurtulamaz.

Nitelikli elektronik sertifikanın içerdiği kullanım ve maddî kapsamına ilişkin sınırlamalar hariç olmak üzere, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının üçüncü kişilere ve nitelikli elektronik imza sahibine karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlandıran her türlü şart geçersizdir.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› e-İmzanın Türkiye'deki Yasal Mevzuatı ve Uygulaması

– 2004 yılında yayımlanan 5070 sayılı Elektronik imza Kanunu:

- *Hukukî sorumluluk*

- **Madde 13-** devamı...

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, bu Kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu doğan zararların karşılanması amacıyla sertifika malî sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır. Sigortaya ilişkin usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu maddede öngörülen sertifika malî sorumluluk sigortası Türkiye'de ilgili branşta çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından yapılır. Bu sigorta şirketleri sertifika malî sorumluluk sigortasını yapmakla yükümlüdürler. Bu yükümlülüğe uymayan sigorta şirketlerine Hazine Müsteşarlığınca sekizmilyar lira idarî para cezası verilir. Bu para cezasının tahsilinde ve cezaya itiraz usulünde 18 inci madde hükümleri uygulanır.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı, nitelikli elektronik sertifikayı elektronik imza sahibine sigorta ettirerek teslim etmekle yükümlüdür.

- *Yabancı elektronik sertifikalar*

- **Madde 14-** Yabancı bir ülkede kurulu bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen elektronik sertifikaların hukukî sonuçları milletlerarası anlaşmalarla belirlenir.

Yabancı bir ülkede kurulu bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından verilen elektronik sertifikaların, Türkiye'de kurulu bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından kabul edilmesi durumunda, bu elektronik sertifikalar nitelikli elektronik sertifika sayılır. Bu elektronik sertifikaların kullanılması sonucunda doğacak zararlardan, Türkiye'deki elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı da sorumludur.

e-İMZA VE TÜRKİYE UYGULAMASI

› E-imzanızı Nerelerde Kullanabilirsiniz?

- E-devlet uygulamalarında (turkiye.gov.tr),
- Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) sisteminde,
- E-imza kullanım zorunluluğu olan kamu projelerinde (Sanayi Bakanlığı, EKAP, UYAP,...),
- MERSİS Projesi kapsamında ticari sicil işlemlerinde,
- Türkiye ilaç ve Tıbbi Cihaz Ulusal Bilgi Bankasında (TİTUBB),
- MKK E-şirket Uygulamasında,
- Gümrük ve dış ticaret işlemlerinde,
- Banka talimatlarının e-imzalı gönderiminde,
- Genel Kurul, Ortaklar Kurulu ve Yönetim Kurulu kararlarının imzalanmasında,
- Çalışan hizmet sözleşmelerinde ve diğer tüm sözleşmelerde,
- Performans, izin, fazla mesai ve masraf onay formlarında,
- Bayi ağı iletişimde sipariş sürecinde,
- Kurumlar arası iletişimde,
- İş akış sistemlerine entegrasyon ile kurum içi uygulamalarda,
- Elektronik arşivin e-imzalanmasında,
- Toplu imzalama ihtiyaçlarında,
- İslak imza gerektiren tüm uygulamalarda kullanabilirsiniz (<https://www.mikrokep.com.tr/tr/e-imza-nedir>).

Kaynakça

- Örselli, E. ve Babahanoğlu, V. (2016) “e-imza Kavramı: Kavramsal Bir Analiz” içinde Ed. Ali řahin ve Erhan Örseli, *Teoriden Uygulamaya e-Devlet*, Konya: Atlas Akademi, s.193-206.
- <https://www.btk.gov.tr>
- 5070 Sayılı Elektronik imza Kanunu
- <http://www.kamusm.gov.tr/>